

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3413/2023. (X. 11.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:207. §-a második mondatának „A bíróság ítéletében úgy rendelkezhet, hogy a tartásdíj évente, a következő év január 1. napjától a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett éves fogyasztói árindex növekedésének mértékével – külön intézkedés nélkül – módosul” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Győri Járásbíróság az előtte 0801-51.Vh.463/2023. szám alatt folyamatban lévő végrehajtási ügyben az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte, és kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:207. §-a második mondatának „A bíróság ítéletében úgy rendelkezhet, hogy a tartásdíj évente, a következő év január 1. napjától a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett éves fogyasztói árindex növekedésének mértékével – külön intézkedés nélkül – módosul” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint e szabály alkalmazásának kizárását a konkrét ügyben.
- [2] Az indítványra okot adó ügyben a kezdeményezés szerint a végrehajtást kérő mint felperes és az adós mint alperes között per volt folyamatban házasság felbontása iránt a Győri Járásbíróság előtt, P.20.136/2021/10. számon. A bíróság a 2021. szeptember 21. napján kelt és 2021. november 30. napján jogerőre emelkedett, P.20.136/2021/10. számú ítéletével a felek házasságát felbontotta és – egyebek mellett – kötelezte az adóst, hogy a 2018. február 11. napján született gyermeke tartására 2020. augusztus 1. napjától kezdődően fizessen meg a végrehajtást kérő részére havi 60 000 Ft határozott összegű gyermektartásdíjat. Egyúttal úgy rendelkezett, hogy a gyermektartásdíj 2022. január 1. napjától kezdődően és az azt követő minden évben, évente a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett éves fogyasztói árindex növekedésének mértékével – külön intézkedés nélkül – módosul.
- [3] A végrehajtást kérő kérelmére a Győri Járásbíróság 2022. január 20. napján, 0801-51.Vh.5/2022. számon végrehajtási lapot állított ki – a fenti ítélet alapján – az adóssal szemben, a 2020. augusztus 1. napjától 2021. december hónapjáig keletkezett, összesen 1 020 000 Ft gyermektartásdíj-hátralék és 2022. január hónaptól kezdődően a folyamatos, havi 60 000 Ft összegű gyermektartásdíj végrehajtása iránt. Az eljárás jelenleg egy végrehajtói iroda előtt van folyamatban, 105.V.0059/2022/41. számon.
- [4] A végrehajtást kérő kérelmére a Győri Járásbíróság 2023. március 23. napján, 0801-51.Vh.463/2023. számon végrehajtási lapot állított ki – ugyancsak a fenti ítélet alapján – az adóssal szemben, az adósnak 2022. január 1. napjától kezdődően fennálló hátraléka vonatkozásában figyelemmel arra, hogy az ítélet rendelkezése alapján a gyermektartásdíj összege évente minden további intézkedés nélkül módosult a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett éves fogyasztói árindex emelkedésének megfelelő mértékben. Mivel az adós munkáltatója csak a 60 000 Ft összeg levonása iránt intézkedett, így az adósnak további hátraléka keletkezett. Ez a végrehajtási eljárás jelenleg az előbbi ügyben eljáró végrehajtói iroda helyettese, egy másik végrehajtói iroda előtt 105.V.0313/2023. számon van folyamatban.
- [5] A végrehajtó a bírósághoz érkezett beadványában kérte a 0801-51.Vh.463/2023. számon kiállított végrehajtási lap visszavonását és a 0801-51.Vh.5/2022. számon kiállított végrehajtási lap kiegészítését. Arra hivatkozott, hogy gyermektartásdíj behajtására indult végrehajtási eljárásban két ügy nem lehet folyamatban, így az utóbb kiállított végrehajtási lapot vissza kell vonni, és annak tartalmával a korábban kiállított végrehajtási lapot ki kell egészíteni.

- [6] 2. Az indítvány idézte a Ptk. 4:207. §-ához fűzött indokolást, és utalt a Kúria joggyakorlat-elemző csoportja 2018. márciusi összefoglaló véleményére a rokонтartás szabályaival kapcsolatos ítélezési gyakorlatról; idézte az összefoglaló vélemény II. C) 4. pontja második bekezdését.
- [7] 2.1. Az indítvány lényege szerint a törvényszöveg pontatlan, mert a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) kétféle fogyasztói árindexet tesz közzé.
- [8] Másrészt az éves átlagos fogyasztói árindexet a KSH a következő év január 15-éig teszi közzé, az automatikus emelkedést nem lehet január 1-jével elrendelni. Az indítvány szerint a gyakorlatban van olyan álláspont, amely a törvényszövegnek megfelelő ítéleti – vagy a felek egyezségében rögzített – erre vonatkozó rendelkezést nem tartja végrehajthatónak, ezért az erre irányuló végrehajtási kérelmet elutasítja (a végrehajtási lap kiállítását megtagadja). Van ugyanakkor olyan álláspont is, amely függetlenül attól, hogy az „átlagos” szó nem jelenik meg, ennek alkalmazását tekinti irányadónak és nem foglalkozik az időbeli (a január 1-je és 15-e közötti időtartamból eredő) eltolódás problémájával.
- [9] 2.2. Az indítvány szerint további problémát jelent, hogy jogszabály nem tartalmaz kötelező előírást a KSH részére a jogszabályban megjelölt fogyasztói árindex emelkedés mértékének közzétételére vonatkozóan. Ebből következően tehát nincs jogszabályban rögzített előírás arra nézve, hogy a KSH milyen árindexet, milyen tartalommal, illetve milyen időpontban köteles közzétenni. Ebből következően a Ptk. vonatkozó rendelkezésének tartalmát nem jogszabály, hanem a KSH elnökének döntése tölti meg tartalommal (vagy éppen üresíti ki), ami szintén a jogbiztonság sérelmét jelenti.
- [10] A bíróság álláspontja szerint a törvényszöveg ismertetett pontatlansága olyan mértékű, amely jogértelmezéssel nem oldható fel, a jogbiztonság sérelmét jelenti, ezért a norma alaptörvény-ellenes.
- [11] 2.3. Az indítvány – idézve a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 18. §-ához fűzött indokolást – azzal is érvel, hogy a probléma a jelen ügyben a Ptk. 4:207. §-ával kapcsolatban úgy merül fel, hogy mivel a jogalkotó a Ptk.-ban, illetve a Vht.-ben sem szabályozta azt, hogy a tartásdíj automatikus emelkedésére vonatkozó igény, illetve az ítéletben, vagy egyezségben az erről szóló rendelkezés önálló igény-e, így nem lehet tudni, hogy ez önálló végrehajtási kérelem tárgyát képezheti-e. Amennyiben nem, úgy jelen ügyben a második végrehajtási lap visszavonásának és az eredeti végrehajtási lap kiegészítésének van helye. Amennyiben pedig igen, akkor a végrehajtó kérelmét el kell utasítani. Ez a kérdés is olyan, amely a hatályos törvényszöveg alapján nem dönthető el, ami a jogbiztonság sérelmét jelenti, ezért a norma alaptörvény-ellenes.
- [12] 2.4. Az indítvány szerint a támadott szövegrész az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sérti. Az indítvány idézi az Alkotmánybíróság 20/2020. (VIII. 4.) AB határozata indokolásának [67] bekezdését. Majd megállapítja, hogy a kifejtett szabályozási pontatlanság olyan mértékű, amely miatt az érintett normák nem kellőképpen világosak, egyértelműek és az ebből eredő ellentmondások jogértelmezéssel nem kiküszöbölhetők. Ebből következően indokolt az alaptörvény-ellenességnek az Alkotmánybíróság általi vizsgálata. A bíró – amely a jelen esetben bírósági titkárt jelent [Abtv. 1. § b) pont] – az előtte folyamatban lévő eljárást felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte.

II.

- [13] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

- [14] 2. A Ptk. támadott rendelkezése:

„4:207. § [A tartásdíj meghatározása]

A tartásdíjat határozott összegben kell meghatározni. A bíróság ítéletében úgy rendelkezhet, hogy a tartásdíj évente, a következő év január 1. napjától a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett éves fogyasztói árindex növekedésének mértékével – külön intézkedés nélkül – módosul.”

III.

- [15] Az indítvány nem megalapozott.
- [16] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt érdemben bírálta el.
- [17] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a Ptk. 4:207. §-a második mondata a bírósági ítélet lehetséges tartalmáról szól, amikor a bíróság a tartásdíjat meghatározza. A bírói kezdeményezésben nem a tartásdíj meghatározásáról, hanem a tartásdíjat meghatározó bírósági ítélet végrehajtásáról, vagyis végrehajtási ügyről van szó. A bírói kezdeményezésre okot adó ügyben az indítvány szerint a végrehajtási lap visszavonása kérdésében van folyamatban eljárás, ezt az eljárást függesztette fel a bíróság, miután két végrehajtási lap kiállítását kifogásolta a végrehajtó. A végrehajtási ügyben nem közvetlenül a Ptk. 4:207. §-a második mondatát, hanem a bírói ítéletet kell alkalmazni, noha közvetve a végrehajtási ügyben is felmerülhet a Ptk. 4:207. §-a második mondata alkalmazása.
- [18] 2. Habár az Alkotmánybíróságnak nem feladata jogszabály-értelmezés, hacsak azt nem alkotmányjogi kérdés megválaszolása teszi szükségessé, a jelen esetben az indítvány megkerülhetetlenné teszi a jogszabálynak az indítvány elbírálásához szükséges mértékű áttekintését.
- [19] 2.1. A Ptk. a tartás mértékének, módjának a meghatározása körében több szabályt tartalmaz. A tartás mindig bírói mérlegelés alapján határozható meg. A tartást a kötelezett elsősorban pénzben szolgáltatja. A tartásdíjat időszakonként előre kell fizetni. A Ptk. tartalmazza a tartásdíj határozott összegben való meghatározásának szabályát, és a tartásdíj indexálásának a lehetőségét. Az indexálást a törvény a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett éves fogyasztóiár-index növekedésének mértékéhez köti. A Ptk. meghatározza az indexálás kezdő időpontját, ez a „következő év” január 1. napja.
- [20] 2.2. A Ptk. hatályba lépését követően a Civilisztikai Kollégiumvezetők a 2015. november 9–10. napján tartott országos értekezleten megvitatták a Ptk. 4:207. §-ával kapcsolatban felmerült felvetéseket. A Kúria kollégiumvezetője tájékoztatta az értekezlet résztvevőit, hogy az Igazságügyi Minisztériumtól nyert tájékoztatás szerint, amennyiben 2016-ban sor kerül majd a Ptk. módosítására, úgy ez a 4:207. §-át is érinteni fogja. A Ptk.-t e körben nem módosították.
- [21] Az indítványban hivatkozott összefoglaló vélemény 2018. márciusában a tartásdíj valorizációjának problémája körében tartalmazza, hogy a jogszabályi rendelkezés nem pontos, mert egyrészt a KSH kétféle éves fogyasztói árindexet tesz közzé, másrészt „az éves átlagos fogyasztói árindexet a KSH a következő év január 15-ig teszi közzé, az automatikus emelkedést tehát bajosan lehet január 1-jével elrendelni, ez a gyakorlatban csak február 1-től alkalmazható”.
- [22] Az összefoglaló vélemény tartalmazza azt is, hogy „[a] törvényszöveg pontosítása már a Ptk. hatályba lépését követően felmerült, arra az Igazságügyi Minisztériumban szakértői tervezet is készült, és az Új Ptk. Tanácsadó Testület 2015. október 12-i ülésén is említésre került a jogszabály módosítás szükségessége. Kérdés, hogy ennek hiányában az ítélezési gyakorlat követheti-e a KSH útmutatásán alapuló pontosabb megfogalmazást a 4:207. § betűjével szemben? A joggyakorlat-elemző csoport egyetért azzal, hogy a törvény szöveg pontatlan, a rendelkezés valójában nyilvánvalóan az éves átlagos fogyasztói árindexszel való emelésként értelmezendő. Ezt a Ptk. jövőbeni módosítása során indokolt lenne korrigálni. Addig is esetenként a valorizáció alkalmazását kérő felet kellene tájékoztatni a fenti problémáról, a keresetpontosítás lehetőségéről a fentieknek megfelelően. Megfontolandó ennek PK véleményben történő rögzítése, illetve az ítélet indokolásában célszerű felhívni a figyelmet arra, hogy a hivatkozott törvényi rendelkezés a gyakorlatban miként hatályosulhat. (Egyébként a peres felek a tárgyaláson megkötött egyezségükben vagy peren kívül gyakran a 4:207. §-tól eltérően rendelkeznek a tartásdíj valorizációjáról, pl. meghatározott időközönként határozott összegben állapítják meg azt.”
- [23] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként a jelen határozat indokolása [7]–[8] bekezdésében ismertetett indítványozói érveléssel foglalkozott. A jelen esetben a fentiek alapján arra lehet megalapozottan következtetni, hogy a Ptk. 4:207. § második mondata pontatlanságát a bíróságok már észlelték, a felmerült kérdéseket vizsgálták. Az is

megállapítható, hogy jogértelmezéssel és jogalkalmazással az összefoglaló vélemény szerint a Ptk. 4:207. § második mondata hatályosulhat. Nem merül fel a jelen ügyben olyan körülmény, amely alapként szolgálhatna annak megállapítására, hogy a Ptk. 4:207. §-a eleve értelmezhetetlen vagy alkalmazhatatlan. Mind a több árindex létezése által felvetett kérdés, mind a január 1. napjától módosulás és az árindex közzététele időpontja eltérése kérdése jogértelmezéssel és jogalkalmazással megválaszolható az általános hatáskörű bíróságok által.

- [24] A törvényhozás valamely, az Alaptörvény sérelmét nem jelentő pontatlanságát általában jogalkalmazói jogszabály értelmezéssel kell feloldani, mert a jogalkalmazás hivatott eldönteni, hogy a konkrét jogviszonyokban a jogszabály – az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési szabályokra is figyelemmel – hogyan alkalmazandó az egyes tényállásokra. Amennyiben pedig a jogszabály értelmezésével, alkalmazásával eredmény nem érhető el, az ellentét megszüntetése jellemzően törvényhozási (jogalkotási) útra tartozik.
- [25] Minden norma értelmezésre szorul, a jogszabályok egyre növekvő száma és bonyolultsága ezt az értelmezési igényt folyamatosan növeli. A norma megszüvegezéséből fakadó nehézségek csak ott vetik fel a jogbiztonság sérelmét, és válik elkerülhetlenné a norma megsemmisítése, ahol a jogszabály eleve értelmezhetetlen, és ez az alkalmazását kiszámíthatatlanná, a norma címzettjei számára előreláthatatlanná teszi [3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [10]].
- [26] A jelen esetben az indítványban foglalt érvek alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy a Ptk. kifogásolt szabályai a jogbiztonságot sértő, jogértelmezéssel feloldhatatlan normatartalmat hordoznának.
- [27] 4. Az Alkotmánybíróság a határozat indokolása I/2.2. és 2.3. bekezdéseiben (Indokolás [9] és köv.) ismertetett érveléssel kapcsolatban a következő megállapításra jutott. Az indítványozó ama felvetése, amely szerint jogszabály nem tartalmaz kötelező előírást a KSH részére a jogszabályban megjelölt fogyasztói árindex emelkedés mértékének közzétételére vonatkozóan, továbbá nincs jogszabályban rögzített előírás arra nézve, hogy a KSH milyen árindexet, milyen tartalommal, illetve milyen időpontban köteles közzétenni, ami szintén a jogbiztonság sérelmét jelenti, nem hozható összefüggésbe azzal az alkotmányjogi kérdéssel, hogy a Ptk. 4:207. § második mondata sérti-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, ezért ezzel a felvetéssel az Alkotmánybíróságnak nem kellett érdemben foglalkoznia.
- [28] Az Alkotmánybíróságnak azzal az indítványozói felvetéssel sem kellett a jelen esetben foglalkoznia, hogy az indítványra okot adó ügyben a Vht. és a Ptk. alapján hány végrehajtási lapot kell kiállítani, továbbá önálló igény-e a tartásdíj automatikus emelkedésére vonatkozó igény, mert ez a kérdés sem függ össze a Ptk. 4:207. §-a második mondatának állított pontatlanságával, hanem az általános hatáskörű bíróságra tartozó szakjogi, törvényértelmezési, jogalkalmazási kérdés.
- [29] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2023. szeptember 26.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1319/2023.

